

Теорія і методика професійної освіти

УДК 378.147:004.738.5

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17968531>

**Етична культура вихователя закладу дошкільної освіти як чинник
професійного іміджмейкінгу**

Фроленкова Надія Олександрівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти,
психології і фахових методик, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
м. Хмельницький, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-0501-2137>

Савченко Марина Сергіївна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти,
психології і фахових методик, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
м. Хмельницький, Україна,
<https://orcid.org/0000-0003-1938-4799>

Прийнято: 02.12.2025 | Опубліковано: 17.12.2025

Анотація: Метою дослідження є всебічне обґрунтування ролі етичної культури вихователя закладу дошкільної освіти як ключового чинника формування професійного іміджмейкінгу та стабільної репутації закладу в умовах сучасного соціального середовища. У роботі здійснено системний аналіз педагогічних, психологічних та соціальних аспектів взаємозв'язку етичної компетентності вихователя з професійним іміджем, розкрито механізми, за допомогою яких етичні практики впливають на взаємодію з дітьми, батьками, колегами та соціумом. У дослідженні використано

комплекс **методів** теоретичного аналізу, узагальнення наукових публікацій, синтезу концептуальних підходів та логічного моделювання, що дозволило встановити взаємозв'язок між рівнем етичної культури вихователя та формуванням його професійного іміджу, а також окреслити ті чинники, що безпосередньо впливають на довіру до педагога як до авторитетного фахівця. **Результати дослідження** засвідчують, що етична культура вихователя виступає не лише регулятором поведінки, а конструктивним ядром професійного іміджмейкінгу. Загалом, вона формує стабільні внутрішні орієнтири, які визначають стиль комунікації, реакцію на конфліктні ситуації, здатність до самоаналізу та адаптивності у професійній діяльності. В свою чергу, етичні практики вихователя інтегрують нормативні вимоги, моральні принципи та соціокультурні очікування, створюючи багатовимірну платформу для формування довіри батьків, колег та громади, що є необхідною для підтримки авторитету закладу дошкільної освіти та розвитку регіональної освітньої інституційності. **Наукова новизна роботи** полягає у визначенні системи взаємопов'язаних факторів, які забезпечують ефективність іміджмейкінгу через етичну культуру: цілеспрямоване формування морально-професійної рефлексії, впровадження інтерактивних методів розвитку комунікативної компетентності, регуляція міжособистісних відносин, а також баланс між індивідуальними ціннісними орієнтирами та колективними нормами освітнього середовища. Встановлено, що високий рівень етичної культури дозволяє вихователю не лише відповідати стандартам професійної діяльності, а й проактивно формувати позитивний імідж закладу, забезпечуючи його соціальну легітимність та довіру громади. **Практичні висновки дослідження** демонструють, що системне виховання етичної культури у майбутніх вихователів сприяє розвитку професійної автономії, підвищенню рівня соціальної відповідальності та формуванню стійких репутаційних ресурсів закладу дошкільної освіти. Запропоновано рекомендації

щодо інтеграції етичних практик в освітні програми підготовки педагогів, включаючи моделювання конфліктних ситуацій, використання інтерактивних методів комунікації, системне супроводження педагогічної рефлексії та формування культури професійної взаємодтримки.

Ключові слова: професійна етика, імідж, педагогічна майстерність, педагогічна творчість, педагогічна техніка, педагогічна креативність, професійні знання, професійно-педагогічні здібності, гуманістична спрямованість, педагогічна діяльність, вихователь закладу дошкільної освіти, діти дошкільного віку.

The ethical culture of a preschool teacher as a factor in professional image-making

Nadiia Frolenkova

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate professor of the Department of Preschool and Special Education, Psychology and Professional Methods, Khmelnytskyi Humanitarian and Pedagogical Academy, Khmelnytskyi, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-0501-2137>

Maryna Savchenko

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate professor of the Department of Preschool and Special Education, Psychology and Professional Methods, Khmelnytskyi Humanitarian and Pedagogical Academy, Khmelnytskyi, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1938-4799>

Abstract: *The aim of this study is to comprehensively substantiate the role of preschool teachers' moral culture as a key factor in shaping their professional image and maintaining a stable reputation in the modern social environment. This paper provides a systematic analysis of the pedagogical, psychological, and social aspects of the relationship between a teacher's moral competence and their professional*

*image, revealing the mechanisms by which ethical practices influence interactions with children, parents, colleagues, and the broader community. The study utilized a combination of **methods** of theoretical analysis, scientific publication synthesis, conceptual approaches, and logical modeling to establish the relationship between a teacher's level of moral culture and the formation of their professional image, as well as to identify the factors that directly influence trust in teachers as professionals. **The study's results** demonstrate that a teacher's ethical culture not only regulates behavior but also forms the foundation of professional image-making. Overall, it fosters stable internal guidelines that determine communication style, responses to conflict situations, and the ability to self-reflect and adapt in professional activities. In turn, a teacher's ethical practices integrate regulatory requirements, moral principles, and sociocultural expectations, creating a multidimensional platform for building trust with parents, colleagues, and society, which is critical for maintaining the authority of a preschool educational institution and the development of a regional educational institution. **The scientific novelty of this work** lies in identifying a system of interconnected factors that ensure the effectiveness of image-making through ethical culture: the targeted development of moral and professional reflection, the introduction of interactive methods for developing communicative competence, the regulation of interpersonal relationships, and a balance between individual value systems. It has been established that a high level of ethical culture allows a teacher not only to meet professional standards but also to proactively shape a positive image of the institution, ensuring its social legitimacy and community trust. **The practical implications of the study** demonstrate that systematically fostering ethical culture in future educators promotes professional autonomy, increases social responsibility, and builds a sustainable reputation for preschool institutions. Recommendations are offered for integrating ethical practices into teacher training curricula, including modeling conflict situations, using interactive communication methods,*

systematically supporting pedagogical reflection, and fostering a culture of professional mutual support.

Keywords: *professional ethics, image, pedagogical skills, pedagogical creativity, pedagogical technique, pedagogical creativity, professional knowledge, professional and pedagogical abilities, humanistic orientation, pedagogical activity, preschool teacher, preschool children.*

Постановка проблеми. У контексті модернізації дошкільної освіти проблема етичної культури вихователя постає як фундаментальний чинник професійного іміджмейкінгу, що визначає рівень довіри батьків, стійкість соціальної репутації закладу та ефективність педагогічної взаємодії. В свою чергу, етична культура вихователя формує цілісну систему морально-ціннісних орієнтирів, які пронизують усі аспекти діяльності педагога – від щоденної комунікації до ухвалення рішень у складних та конфліктних ситуаціях. Саме через цю внутрішню цілісність формуються стійкі моделі поведінки, що забезпечують довіру, авторитет і позитивне сприйняття вихователя як компетентного і відповідального фахівця в соціальному середовищі.

За результатами аналітичного звіту Державної служби якості освіти України (2024), у 38% перевірених закладів дошкільної освіти зафіксовано скарги батьків, які пов'язані не з якістю організації освітньої діяльності, а з комунікативно-етичними аспектами взаємодії персоналу та сім'ї [2]. Наведені статистичні дані свідчать, що більшість втрат професійного іміджу обумовлена стилем комунікації та недотриманням етичних норм.

Міжнародні дослідження, в свою чергу, підтверджують аналогічну тенденцію: за даними R. Ghiatau (2024), понад третина опитаних педагогів не здатні ідентифікувати власні етичні дилеми, що підкреслює невизначеність морально-професійного орієнтиру та відсутність системного підходу до формування іміджу через етичну практику [16].

Етична культура вихователя має подвійний вимір: зовнішній – соціальна роль, довіра сім'ї, культурне визнання та внутрішній – моральна автономія, саморегуляція, ціннісні орієнтири, які є змістовними моральними компетенціями педагога. Без інтеграції зазначених вимірів професійний імідж ризикує перетворитися на ілюзію, що викликає хибні враження. До того ж, етичні сенси вихователя змістовно наповнюють професію, перетворюючи її на свідому відповідальність у житті дитини. Щоденний етичний вибір вихователя – від тону спілкування до способу реагування на індивідуальні потреби дітей, батьків, колег – стає елементом іміджевого патерну, що впливає на престиж професії.

Таким чином, етична культура вихователя виступає стратегічним ресурсом формування стійкого, гнучкого і автентичного професійного іміджу. Вона не лише забезпечує внутрішню моральну стійкість педагога, а й закріплює авторитет педагогічної професії, як морально відповідальної та соціально значущої. При цьому, формування етичної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти здійснюється комплексно на етапі їхньої професійної підготовки в закладі вищої освіти через вивчення освітніх компонентів: «Професійна етика вихователя закладу дошкільної освіти», «Етичний розвиток педагога», «Педагогічна творчість», «Педагогічна техніка», «Культура мовлення» та інших. Здобувши відповідні фахові знання, уміння й навички в молодих вихователів формуються моральні цінності, педагогічна креативність, розвиваються професійно-педагогічні здібності, гуманістична спрямованість, тактовність й професійна відповідальність. У закладах вищої освіти має сформуватися здатність особистості до морального саморозвитку, рефлексії власних дій, оцінки їх відповідності етичним стандартам та соціально значущим нормам. Тому, усвідомлення педагогом своєї відповідальності перед дітьми, колегами і суспільством сприяє розвитку його професійного іміджу, який інтегрує етичні, моральні та професійні характеристики в єдину цілісність.

Аналіз наукових праць останніх років свідчить про зростання зацікавленості наукової спільноти проблемою етичної культури вихователя закладу дошкільної освіти та її всебічного комплексного впливу на формування професійного іміджу. Етика педагогічної діяльності у сучасному дискурсі розглядається не лише як нормативний чи декларативний елемент професійної підготовки, а як складний соціально-психологічний чинник, що визначає якість взаємодії вихователя з дітьми, батьками та колегами, а також рівень довіри до закладу дошкільної освіти як складника регіональної освітньої інституційності.

Л. Березовська [1] відзначає, що формування професійно-етичної компетентності є фундаментом для розвитку позитивного іміджу вихователя, підкреслюючи, що без системного усвідомлення власної відповідальності перед суспільством навіть високий рівень методичної підготовки не гарантує сталого професійного престижу. Критичним чинником іміджевих втрат у закладах дошкільної освіти є порушення етичних норм у міжособистісній комунікації, педагогічна некоректність, тому імідж закладу залежить від моделі поведінки усіх учасників освітнього процесу та їх рівня етичного самоконтролю [2].

Водночас, Г. Доброльожа [3] відзначає, що культура спілкування учасників освітнього процесу є не тільки маркером професійної зрілості вихователя, а й інструментом побудови довіри до закладу в цілому. У цьому контексті іміджмейкінг стає процесом інтегрованим: він поєднує педагогічну експертизу, комунікативну чутливість і здатність до емоційного резонансу з потребами батьків та колективу. Л. Загородня [4] підтверджує важливість цілеспрямованого викладання дисципліни «Професійний імідж вихователя» як платформи для усвідомленого засвоєння етичних норм та формування відповідальної педагогічної позиції.

Дослідження Т. Марєєвої [5; 6] демонструють, що застосування активних та інтерактивних методів навчання стимулює розвиток етичної свідомості студентів і формує навички саморефлексії, необхідні для підтримки

позитивного професійного іміджу. Власний аналіз показує, що саме інтеграція практичних етичних вправ у навчальний процес дозволяє майбутньому вихователю перевести абстрактні моральні принципи у конкретні поведінкові моделі, які стають видимим маркером професійної компетентності.

Разом із тим, В. Матіяш [7] підкреслює універсальний характер етичної підготовки педагогів: незалежно від специфіки предметної галузі, здатність педагога діяти етично є критичною умовою для формування довіри, а отже, і стабільного іміджу закладу. Попри те, К. Неборак [8] розширює цю тезу, досліджуючи морально-етичну культуру студентів у закладах вищої освіти, наголошуючи на її впливі на професійну поведінку та міжособистісну ефективність у навчальному середовищі. К. Павелків [9] демонструє, що рівень етичної компетентності безпосередньо корелює з професійною ефективністю та здатністю педагога до конструктивної взаємодії з дітьми.

Н. Трофаїла [12] аргументує, що професійний імідж неможливо побудувати виключно на технічних уміннях: він формується через послідовне дотримання етичних норм, культуру взаємодії з батьками та колегами і здатність педагога до самоконтролю у професійних ситуаціях. Н. Устинова [13] підкреслює, що розвиток етичної компетентності є фундаментом педагогічної майстерності і водночас стратегічним ресурсом для підтримки репутації вихователя та довіри до закладу.

Зарубіжний досвід, зокрема, підтверджує універсальність цих закономірностей. Z. Agar та N. Erden [14] показали, що демократичні комунікативні практики корелюють з високим рівнем етичної свідомості та стабільним професійним іміджем, тоді як авторитарні стилі взаємодії підвищують ризик іміджевих втрат. С. Choy [15] демонструє, що навіть у високорозвинених освітніх системах, як у Сінгапурі, низька інтеграція етичного самосприйняття педагога у щоденну практику призводить до потенційних дисонансів у взаємодії з батьками та колегами.

Таким чином, етичну культуру вихователя розглядаємо важливим чинником формування професійного іміджмейкінгу, що вимагає комплексного підходу на рівні підготовки майбутніх фахівців закладів дошкільної освіти в закладах вищої освіти, освітньої політики загалом та внутрішньої культури закладу зокрема.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну увагу сучасної педагогічної науки до професійного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти, питання ролі етичної культури як чинника формування професійного іміджу залишається недостатньо вивченим. Більшість досліджень, на наш погляд, фокусуються на аспектах педагогічної підготовки, нормативно-правовій базі, загальних компетентностях вихователя та психолого-педагогічних підходах до організації освітнього процесу. Проте, мало уваги приділяється дотриманню етичних норм, морально-ціннісних орієнтацій та практико орієнтованим поведінковим моделям педагога у контексті формування його професійного іміджу. Таким чином, існує потреба у системному аналізі етичної культури, що передбачає багатовимірне поєднання особистісного, соціального та нормативного вимірів педагогічної взаємодії.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретичне обґрунтування етичної культури вихователя закладу дошкільної освіти як чинника професійного іміджмейкінгу, а також розробка концептуального підходу до її системної інтеграції у педагогічну практику та оцінку впливу на соціальне сприйняття професії.

Для досягнення поставленої мети передбачається здійснити комплексний аналіз нормативної, педагогічної та соціально-психологічної літератури щодо етики педагогічної діяльності, систематизувати підходи до виявлення особистісно-моральних якостей вихователя та їхнього впливу на формування професійного іміджу, а також обґрунтувати концептуальну модель взаємозв'язку етичної культури та іміджмейкінгу. Реалізація зазначених

завдань дозволить не лише доповнити наукове розуміння механізмів формування професійного іміджу вихователя, а й запропонувати методичні орієнтири, що інтегрують морально-етичні принципи в повсякденну педагогічну діяльність.

Виклад основного матеріалу дослідження. Етична культура вихователя закладу дошкільної освіти постає як морально-ціннісна основа професійної діяльності та фундаментальний чинник формування сталого професійного іміджу широкого кола педагогічної спільноти, що набуває особливої ваги в умовах сучасної соціальної нестабільності та воєнного стану. Етична культура не зводиться до формальних моделей поведінки чи зовнішньої коректності, вона визначає професійне бачення вихователя, здатність розуміти дитячу поведінку як прояв особистісної гідності дитини, що потребує педагогічної чутливості.

Заклад дошкільної освіти розглядаємо як первинне соціальне середовище дитини, у якому вона опановує базові когнітивні навички, набуває досвіду етичної взаємодії, що проявляється у способах комунікації, дотриманні принципу поваги до гідності, у педагогічній емпатії та у формуванні авторитету, який ґрунтується на довірі, виключивши примус чи ієрархічний тиск [6, с. 93]. Вихователь у такому середовищі виконує функцію носія професійно-етичних норм, визначаючи форми педагогічної взаємодії, що забезпечують відповідність освітнього процесу гуманістичним ідеалам [5, с. 26]. У професійному стандарті «Вихователь закладу дошкільної освіти» (2021 р.) [10] визначено етичні компетентності як невід'ємну частину професійної кваліфікації.

На сучасному етапі розвитку суспільства спостерігається часткове ослаблення морально-духовних та культурних цінностей, що формує нагальну потребу у системному розвитку етичної культури вихователя закладу дошкільної освіти. Етична культура педагога виступає базовим чинником

професійного іміджмейкінгу, оскільки вона акумулює ціннісні орієнтації, моральні норми та правила поведінки, які реалізуються у повсякденній педагогічній практиці, визначаючи якість прийняття рішень і міжособистісної взаємодії. Педагогічна діяльність вихователя завжди відбувається у складному соціально-комунікативному середовищі, де наявність високого рівня етичної культури стає критерієм довіри серед батьків, колег та соціуму.

В. Матіяш зазначає, що професійна етика є частиною загальної етики, у межах якої відображаються особливості функціонування моральних норм у педагогічній діяльності [7, с. 71]. Н. Трофаїла підкреслює, що етична культура педагога формується як сукупність моральних норм, які визначають ставлення вихователя до його професійного обов'язку та до дітей, батьків і колег у процесі освітньої взаємодії [12, с. 217]. Натомість, К. Павелків акцентує, що етична культура охоплює не лише знання про етичні принципи, а й практичне втілення цих принципів у повсякденній діяльності, що безпосередньо впливає на соціальне сприйняття педагога та його професійний імідж [9, с. 273].

Феномен етичної культури в контексті професійного іміджмейкінгу проявляється як інтегративний механізм: вона поєднує нормативні вимоги професії, інституційні стандарти та індивідуальні моральні орієнтири вихователя. Такий синтез забезпечує стабільність освітнього середовища, формує позитивну атмосферу взаємодії у групі, сприяє соціалізації дітей та створює довіру до педагогічної професії. Моральні орієнтири вихователя акумулюють емпатійність, терпимість, справедливість, ввічливість та комунікабельність, що разом формують стійкий і послідовний патерн поведінки педагога у будь-яких освітніх ситуаціях.

У словникових джерелах імідж трактується як цілеспрямовано сформований, наділений певними ціннісними характеристиками образ особи з метою забезпечення його популярності, визнання, авторитету в певному соціальному середовищі, суспільної значущості його діяльності [11, с. 8].

Іміджмейкінг розглядають цілеспрямованою реалізацією спланованого комплексу заходів із створення і поширення інформації, яка розкриває зміст суспільно значущої діяльності [11, с. 8]. Різниця між іміджем педагога та його іміджмейкінгом полягає у тому, що імідж – результат, кінцеве сприйняття; те, яким вихователь сприймається оточуючими, тоді як іміджмейкінг – процес, цілеспрямована та планомірна послідовність досягнення цього результату; те, що вихователь робить аби створити це сприйняття. Їхні характерні відмінності подано у таблиці 1.

Тому, професійний імідж вихователя ЗДО розглядаємо результатом систематичного втілення етичних норм у щоденній діяльності, де кожен вибір, рішення та взаємодія з дитиною, батьками чи колегами формують сприйняття педагога як авторитетного, компетентного та професіонала свої права. Етична культура стає засобом іміджмейкінгу, який поєднує внутрішню моральну стабільність вихователя із зовнішньою оцінкою його професійної діяльності.

Таблиця 1.

Відмінності між іміджем та іміджмейкінгом вихователя закладу дошкільної освіти

Критерій	Імідж вихователя	Іміджмейкінг вихователя
сутність	сформоване уявлення, думка або образ вихователя в очах інших (дітей, батьків, колег)	процес створення, корегування та управління образом
характер	статичний (результат на певний момент часу)	динамічний (безперервна діяльність, дії)
мета	бути сприйнятим певним чином (наприклад, як компетентний, професійний, надійний фахівець)	свідомо формувати позитивне сприйняття для досягнення професійних цілей
дії	не передбачає активних дій	включає конкретні дії: вибір одягу, манери спілкування, тон голосу, поведінка, самоосвіта тощо.

Джерело: власна розробка авторів

На думку Н. Устинової, етична культура відображає духовні й моральні риси вихователя, його здатність ухвалювати морально-адекватні рішення та

діяти відповідно до норм педагогічної етики [13, с. 79]. Г. Добролюжа підкреслює, що етичні норми присутні в кожному фрагменті педагогічної діяльності вихователя, адже професійна поведінка постійно перебуває в динаміці вибору оптимальних рішень, аналізу наслідків та формування системи ставлень до всіх суб'єктів освітнього процесу [3, с. 46]. За К. Павелків, інтеграція морально-етичних цінностей та особистісних характеристик педагога визначає моделі його поведінки у різних професійних ситуаціях і безпосередньо впливає на формування позитивного професійного іміджу [9, с. 274].

Розглядаючи професійно значущі особистісні характеристики вихователя, необхідно виділити морально-гуманістичні якості, такі як емпатійність, відкритість, любов до дітей, чуйність, порядність, відповідальність, терпимість, толерантність, ввічливість; психолого-педагогічні: комунікабельність, уміння налагоджувати міжособистісну взаємодію та запобігати конфліктам; психологічні: стійкий психічний стан, витримка, самовладання та здатність приймати рішення у стресових або етично складних ситуаціях. Високий рівень цих характеристик сприяє формуванню стабільного, соціально-визнаного професійного іміджу вихователя.

Професійна діяльність вихователя закладу дошкільної освіти передбачає поєднання глибоких теоретичних знань, практичних умінь та особистісно-моральних характеристик, що визначають його здатність ефективно взаємодіяти з дітьми, батьками та колегами. В умовах сучасного освітнього середовища провідним чинником, що формує стійкий та позитивний професійний імідж педагога, є його етична культура, яка охоплює морально-ціннісні орієнтації, навички партнерської взаємодії, культуру спілкування та дотримання норм педагогічної етики. Погоджуємося із думкою Л. Березовської, що педагогічна практика демонструє, що високий рівень етичної культури вихователя не тільки підвищує якість освітнього процесу, а й забезпечує

формування довіри з боку батьків і громади, сприяє розвитку внутрішньої легітимності освітньої інституції та зміцнює авторитет педагога [1, с. 130].

У взаємодії з дітьми вихователь має виявляти любов, увагу до індивідуальних особливостей кожної дитини, здатність приймати її такою, якою вона є, співпереживати та підтримувати прагнення до самовираження. Вміння відчувати емоційний стан дітей, їхні інтереси та потенціал стає невід'ємною складовою реалізації педагогічних стратегій, що формують сприятливе середовище для розвитку особистості.

Основні принципи, якими керується вихователь у професійній діяльності – гуманність, демократичність, справедливість, професіоналізм і взаємна повага (рис. 2). Дотримання яких у повсякденній роботі формує стабільний патерн поведінки педагога, який відображається у сприйнятті його як авторитетного фахівця.

Водночас реалізація цих принципів не є декларативною, вони повинні інтеріоризуватися педагогом, ставати невід'ємною частиною його особистісного та професійного стилю, що забезпечує внутрішню цілісність іміджу та його стійкість до зовнішніх викликів, конфліктних ситуацій і соціальних стресів.

Професійно-етичні та особистісні якості вихователя зображено на рис. 3.

Водночас, здатність педагога до саморегуляції, морального самовдосконалення та прийняття рішень у складних професійних ситуаціях визначає його реальну ефективність і рівень довіри до нього як до фахівця. Етична культура вихователя стає особистісним ресурсом, механізмом формування стійкого професійного іміджу.

Концептуальна модель взаємозв'язку етичної культури та професійного іміджмейкінгу передбачає три взаємопов'язаних рівні: особистісний, педагогічний та соціальний. Розглянемо їх.

Рисунок 2

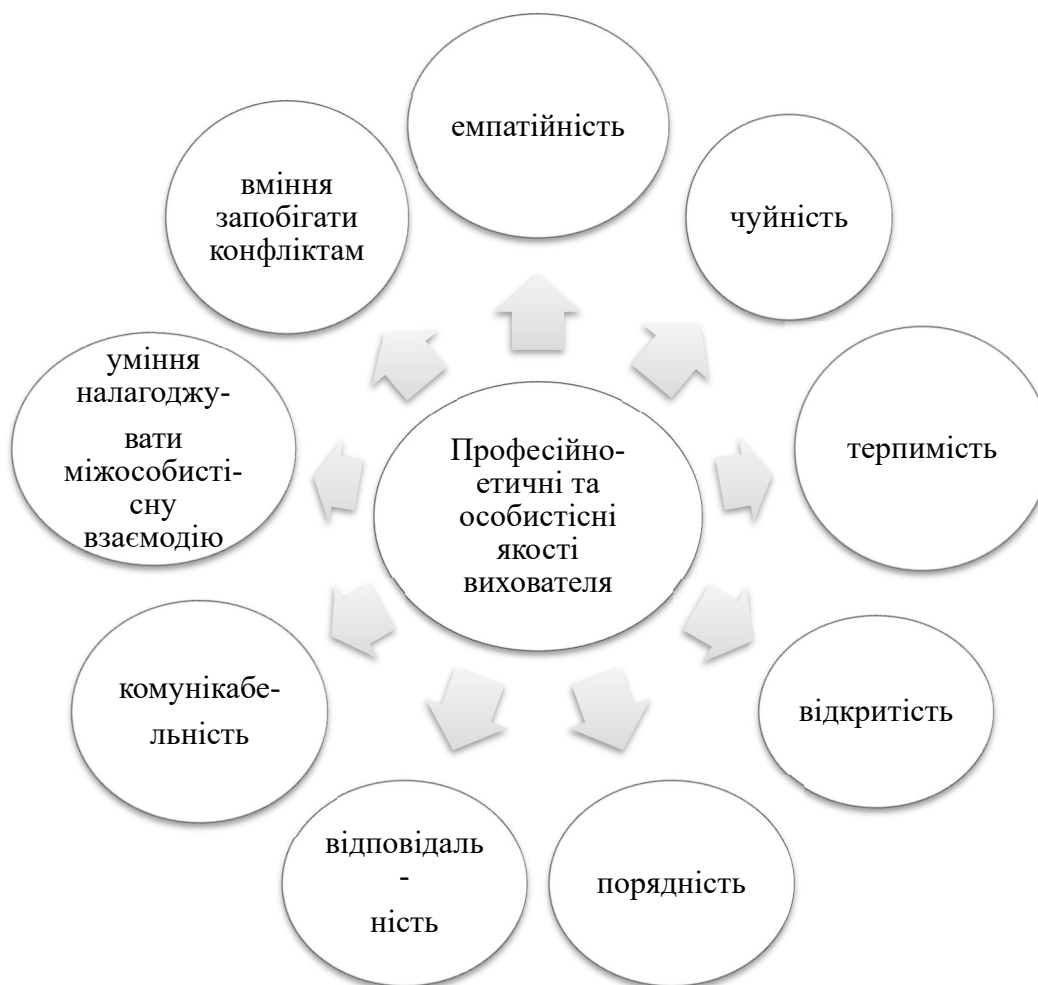
Основні принципи етичної культури вихователя закладу дошкільної освіти

Джерело: власна розробка авторів

Рисунок 3

Професійно-етичні та особистісні якості вихователя

Джерело: власна розробка авторів

На особистісному рівні реалізується внутрішнє моральне ядро педагога, що включає гуманність, справедливість, емпатію, професіоналізм та здатність до саморегуляції. До того ж, наведені складники виступають основою, на якій формується професійна поведінка та прийняття етичних рішень у різних педагогічних ситуаціях. Педагогічний рівень відображає застосування етичних принципів у щоденній практиці: уміння адекватно реагувати на різні емоційні стани дитини, забезпечувати індивідуально-диференційований підхід до кожного, приділяти увагу та підтримку, інтегрувати моральні цінності у виховній та комунікативній взаємодії. Соціальний рівень репрезентує

результати цієї інтеграції у вигляді професійного іміджу: довіри батьків, авторитету серед колег, що набуває соціальної значимості та впливає на статусність закладу. Саме через послідовну та системну взаємодію цих рівнів етична культура трансформується у стійкий, і, водночас, гнучкий професійний образ, який витримує випробування соціальними змінами та кризовими ситуаціями.

Особливу увагу варто звернути на механізм інтеграції морально-етичних принципів у повсякденну практику. У цьому процесі етична культура не сприймається як абстрактний набір норм, а як система моральних алгоритмів, що визначають стиль комунікації, характер педагогічної взаємодії та прийняття рішень. Важливо, що саме стійкість професійного іміджу залежить від того, наскільки моральні орієнтири педагога стають невіддільною частиною його професійного «Я».

У моделі виділено кілька ключових складників (рис. 4): перший – ціннісно-нормативний блок, що визначає фундаментальні моральні засади вихователя. Другий – комунікативно-педагогічний блок, де реалізуються практичні аспекти взаємодії з дітьми, батьками та колегами, а також механізми адаптації норм етики до реальних ситуацій. Третій – блок соціального визнання, який включає показники професійного іміджу: довіру, авторитет, соціальну видимість та вплив на якість роботи закладу.

Взаємодія даних компонентів сприяє підвищенню рівня етичної культури вихователя закладу дошкільної освіти, зокрема, покращується мотивація до дотримання норм, зміцнення моральних орієнтирів, інтеграція нового етичного досвіду в щоденну діяльність, при цьому професійний імідж, сприяє прагненню педагогом дотримуватися морально-етичних норм, створюючи цикл професійної сталості.

Рисунок 4

Концептуальна модель взаємозв'язку етичної культури та професійного іміджмейкінгу вихователя закладу дошкільної освіти

Джерело: власна розробка авторів

Таким чином, етична культура вихователя ЗДО є невід'ємним чинником професійного іміджмейкінгу, що формує довіру, визначає авторитет педагога серед батьків, колег та суспільства. Наукове осмислення цього феномену вимагає комплексного підходу, який поєднує нормативний аналіз, методологічну цілісність та розробку механізмів, що дозволяють розглядати етичну культуру як фактор сталого професійного розвитку вихователя.

Висновки. Проведений теоретичний аналіз та системне осмислення етичної культури вихователя закладу дошкільної освіти дозволяють

констатувати, що вона виступає не лише фундаментом педагогічної діяльності, а й провідним чинником формування професійного іміджу.

Етична культура інтегрує особистісні моральні орієнтири, професійні стандарти та соціальні очікування, створюючи динамічну систему взаємозв'язків, у якій кожен педагогічний вибір, кожне рішення та кожна взаємодія з дітьми, батьками чи колегами стають елементами цілісного іміджевого патерну. Вважаємо, що саме через таку інтеграцію вихователь формує внутрішню моральну стабільність, що забезпечує довіру та авторитет у соціальному середовищі закладу дошкільної освіти, а також зміцнює його престиж. Важливо підкреслити, що етична культура не є статичним набором норм, а функціонує як живий, самопідсилюваний механізм професійного становлення, який дозволяє адаптувати моральні принципи до конкретних педагогічних контекстів і кризових ситуацій, що в умовах соціальної нестабільності набуває особливої цінності.

Дослідження засвідчує, що професійний імідж вихователя формується на перетині особистісних цінностей, комунікативної компетентності та соціального визнання, і є водночас результатом та стимулом підтримання високих морально-етичних стандартів. Представлена взаємозалежність демонструє, що іміджмейкінг у дошкільній освіті не обмежується зовнішніми атрибутами чи методичними досягненнями, а розгортається як багатовимірний процес, у якому моральні, педагогічні та соціальні чинники взаємодіють, створюючи стійкий, гнучкий і репрезентативний професійний образ вихователя. Отже, системне впровадження етичної культури у підготовку педагогів та їхню повсякденну практику – завдання, яке передбачає особистісне становлення вихователя, довгострокову стабільність, авторитет регіональної освітньої інституційності й довіру суспільства загалом.

Список використаних джерел

1. Березовська Л. І. Формування професійно-етичної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Scientific bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky*. 2023. Вип. 3(144). С. 128–134. DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2023-3-20>. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/17984/1/Berezovska%20Liudmyla.pdf>
2. Державна служба якості освіти України. Звіт про діяльність Державної служби якості освіти України за 2024 рік. 2025. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2025/02/ZVIT_DERZHAVNA_SLUZHBA_YAKOSTI_OSVITI-2024.pdf
3. Добролюба Г. Культура спілкування учасників освітнього процесу у закладі дошкільної освіти. *Освітнє середовище. Житомирщина педагогічна*. 2022. № 3 (27). С. 45–53. URL: <http://orsid.org/0000-0003-1253-0028>, https://imso.zippo.net.ua/wp-content/uploads/2022/10/7._%D0%94%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D0%BB_%D0%BE%D0%B6%D0%B0_%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F_%D0%96%D0%9F_3-2022.pdf
4. Загородня Л. Викладання дисципліни «Професійний імідж вихователя закладу дошкільної освіти» майбутнім бакалаврам спеціальності 012 Дошкільна освіта. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2025. Вип. 2. DOI: 10.31499/2307-4906.2.2025.332114. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/zbirnuk_nayk_praz/2025/2/4.pdf
5. Мареева Т. Використання активних та інтерактивних методів навчання в процесі підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до створення позитивного професійного іміджу. *Вісник Глухівського*

національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. *Педагогічні науки*. 2018. Вип. 2(1). С. 25–31. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2018_2\(1\)_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2018_2(1)_5)

6. Марєєва Т. Змістове наповнення процесу підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до створення позитивного професійного іміджу. *Вісник Інституту розвитку дитини. Серія: Філософія, педагогіка, психологія*. 2013. Вип. 29. С. 92–98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vird_2013_29_20

7. Матіяш В. Етична підготовка майбутніх учителів початкових класів. *Підготовка майбутніх фахівців початкової та дошкільної освіти: стратегії реформування*. 2022. С. 69–78. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/17304/1/7_Matiiash.pdf

8. Неборак К. Розвиток морально-етичної культури майбутніх учителів історії в освітньому середовищі закладу вищої освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. № 207. С. 247–252. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-247-252>

9. Павелків К. Етична компетентність у професійно-педагогічній діяльності сучасного учителя іноземної мови: теоретичний аспект. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2022. Вип. 2(9). С. 272–280.

10. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти». Наказ від 19 жовтня 2021 р. № 755-21. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

11. Словник професійної термінології для майбутніх фахівців сфери соціальної роботи (до курсів) / уклад.: Г.В. Коваль, Е.І.Костишин, Г.П. Васянович, В.В. Грицанюк, О.М. Міщенко, В.М. Логвиненко, Савостікова К.І.; за ред. Г.В.Коваль. Львів: ЛДУ БЖД, 2021. 208 с. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/11324/1/Словник%202021.pdf>

12. Трофаїла Н. Професійний імідж вихователя закладу дошкільної освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5 : Педагогічні науки : реалії та перспективи : зб. наук. праць.* 2019. Вип. 68. С. 216–219. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/27125>
13. Устинова Н. Формування етичної компетентності сучасного вчителя. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія: Педагогіка.* 2014. Т. 251, Вип. 239. С. 78–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchduped_2014_251_239_19
14. Arar Z., Erden N. Professional Ethics in Early Childhood Education: A Study of Teacher Candidates' Perspectives. *Education Science.* 2025. 15(1). С. 112–130. URL: <https://www.researchgate.net/publication/390195920>
15. Choy C. Kindergarten Teachers' Sense of Professional Self: The Singaporean Case. *International Journal of Education.* 2021. 13(2). С. 45–58. URL: <https://macrothink.org/journal/index.php/ije/article/download/18053/14139>
16. Ghiatau R. Ethics for Early Education: Core Concepts for Approaching Ethical Issues. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională.* 2024. 16(2). С. 45–55. DOI: 10.18662/rrem/16.2/845. URL: <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/rrem/article/view/6579>